

รายวิชา ภาษาไทย

รหัสวิชา ท ๑๖๑๐๑ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖

เรื่อง อ่านเขียน เรียนรู้ความหมาย

ผู้สอน ครูวิไลพร วิไลลักษณ์

ไทย

อ่านข้อความที่เป็นโวหารต่างๆ

มาตรฐานการเรียนรู้ / ตัวชี้วัด

ท ๑.๑ ป. ๖/๒ อธิบายความหมายของคำ
ประโยคและข้อความที่เป็นโวหาร

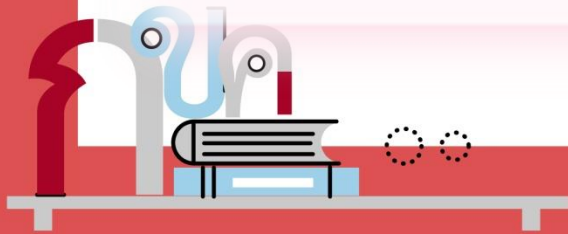
ศึกษาตัวอย่างงานเขียน

โวหาร

หมายถึง จำนวนที่ใช้ในการสื่อ
ความ ซึ่งอาจจะใช้ในการพูดหรือ
การเขียน

ประเภทของโวหาร

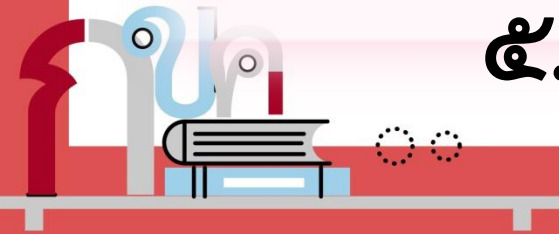
๑. บรรยายโวหาร

๒. พรรณนาโวหาร

๓. เทศนาโวหาร

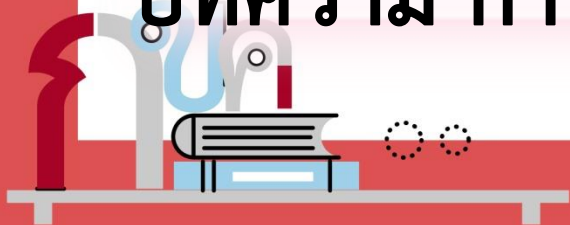
๔. อุปมาโวหาร

๕. สาธกโวหาร

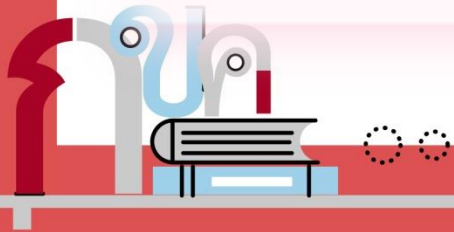
๑. บรรยายโวหาร

คือการเล่าเรื่องหรืออธิบายเรื่องราวต่างๆ
ตามลำดับเหตุการณ์ เขียนตรงไปตรงมา รวบรวม
ได้แก่ การเขียนอธิบายประเภทต่างๆ เช่น
บทความ การเขียนเล่าเรื่อง บันทึก ข่าว เป็นต้น

“พ่อเดินเข้าหากอไผ่ป่า เลือกตัดลำเท่าขามาสองปล้อง
ทำเป็นกระบอ กัดเห็ดดอกใหญ่ไปล้างในลำห้วยจนสะอาด
บรรจุลงในกระบอ กไม้ไผ่จนแน่น ไม่ต้องใส่น้ำ เต็มเกลือ
และ เติมน้ำพริกลงไปพอเหมาะ ก่อไฟเผากระบอ กไม้ไผ่นั้น
ไม่นานนักเห็ดก็ขับน้ำออกมาเดือดปุดๆ”

๒. พรรณนาโวหาร

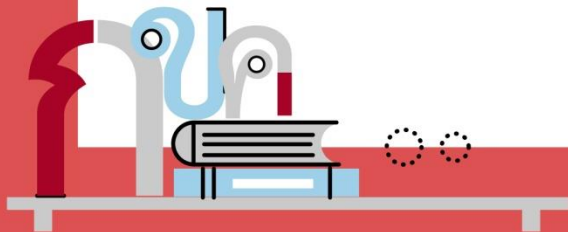
มุ่งให้ความแจ่มแจ้ง ละเอียดลออ เพื่อให้ผู้อ่านเกิด
อารมณ์ซาบซึ่งเพลิดเพลินไปกับข้อความนั้น การเขียน
พรรณนาโวหารจึงยาวกว่าบรรยายโวหารมาก มุ่งให้ภาพ
และอารมณ์ จึงมักใช้การเล่นคำ เล่นเสียง ให้ภาพพจน์
เต็มด้วยสำนวนโวหารที่ไพเราะ อ่านได้รสชาติ

ตัวอย่างพรรณนาโวหาร

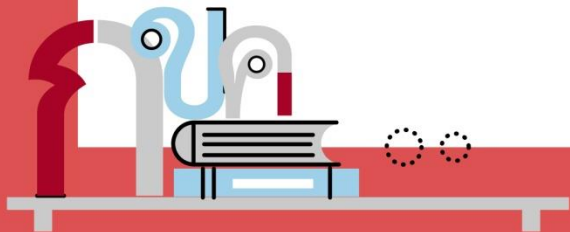
“วันเพ็ญ พระจันทร์สีนวลจาส่องแสงอยู่วงศ์มี
สีขาว น้ำขึ้นเต็มฝั่ง นิ่งไม่กระดุกกระดิก แต่เป็นเงา
แวววาวเหมือนถาดเงินใบใหญ่ที่ขัดมัน ทางฝั่งขวา
ของแม่น้ำเจ้าพระยาตอนหนึ่งมีต้นลำพูต้นใหญ่”

๓. เทศนาโวหาร

คือโวหารที่ผู้เขียนมุ่งจะสั่งสอนคุณธรรม
หรือจรรโลงใจผู้อ่าน หรือปลุกใจ จูงใจให้
ผู้อ่านคล้อยตาม

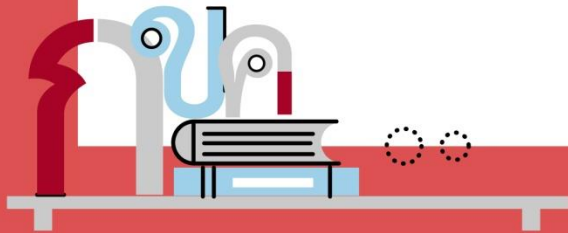
ทำอะไรก็อย่าทำด้วยความอยากมีอยากเป็น อยากได้นั้น
อยากได้นี้ แต่ควรทำไปตามหน้าที่ของเรา เรามีหน้าที่อะไรก็ทำไป
ตามหน้าที่นั้นให้สมบูรณ์ให้เรียบร้อยไม่ต้องมีความอยากจะได้
อยากจะเป็นทำเพราะสำนึกในหน้าที่ เช่น คำพูดที่เคยพูดบ่อย ๆ
ว่า “งานคือชีวิต ชีวิตคืองานบันดาลสุข ทำงานให้สนุก เป็นสุข
ขณะทำงาน

๔. สารกโหวหาร

คือ โหวหารที่มุ่งให้ความชัดเจน โดยการยกตัวอย่างเพื่ออธิบาย หรือสนับสนุนความคิดเห็นให้หนักแน่น น่าเชื่อถือ

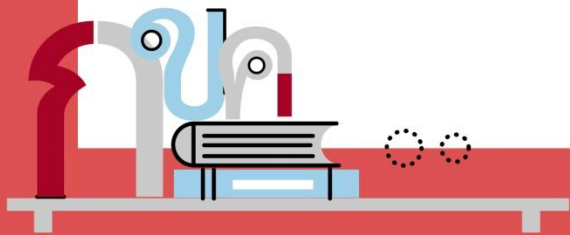

โยคีเทศนาทหารทัพลังกาและเมืองผลึกในเรื่องพระอภัยมณี

คือรูปรสถลินเสียงไม่เที่ยงแท้
ความตายหนึ่งพึงให้เห็นเป็นประธาน
ซึ่งบ้านเมืองเคื่องเข็ญถึงเช่นนี้
อันศีลห้าว่าอย่าทำให้จำตาย

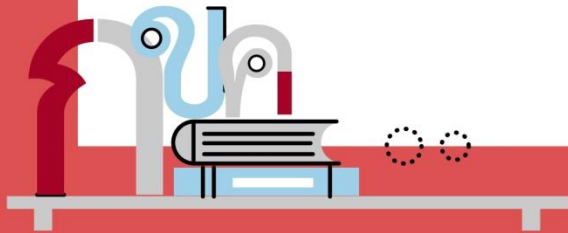
ย่อมเฒ่าแก่เกิดโรคโศกสงสาร
หวังนิพพานพ้นทุกข์สนุกสบาย
เพราะโลกก็ยัถ์หนาพาฉิบหาย
จะตกอบายภูมิขุมนรก

๕. อุปมาโวหาร

คือโวหารเปรียบเทียบ โดยยกตัวอย่าง สิ่งที่คล้ายคลึงกัน มาเปรียบเพื่อให้เกิดความชัดเจนด้านความหมายด้านภาพ และเกิดอารมณ์ ความรู้สึกมากยิ่งขึ้น อุปมาโวหารมักจะ ปรากฏพร้อมกับพรรณนาโวหารเสมอ

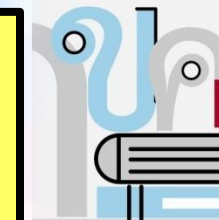
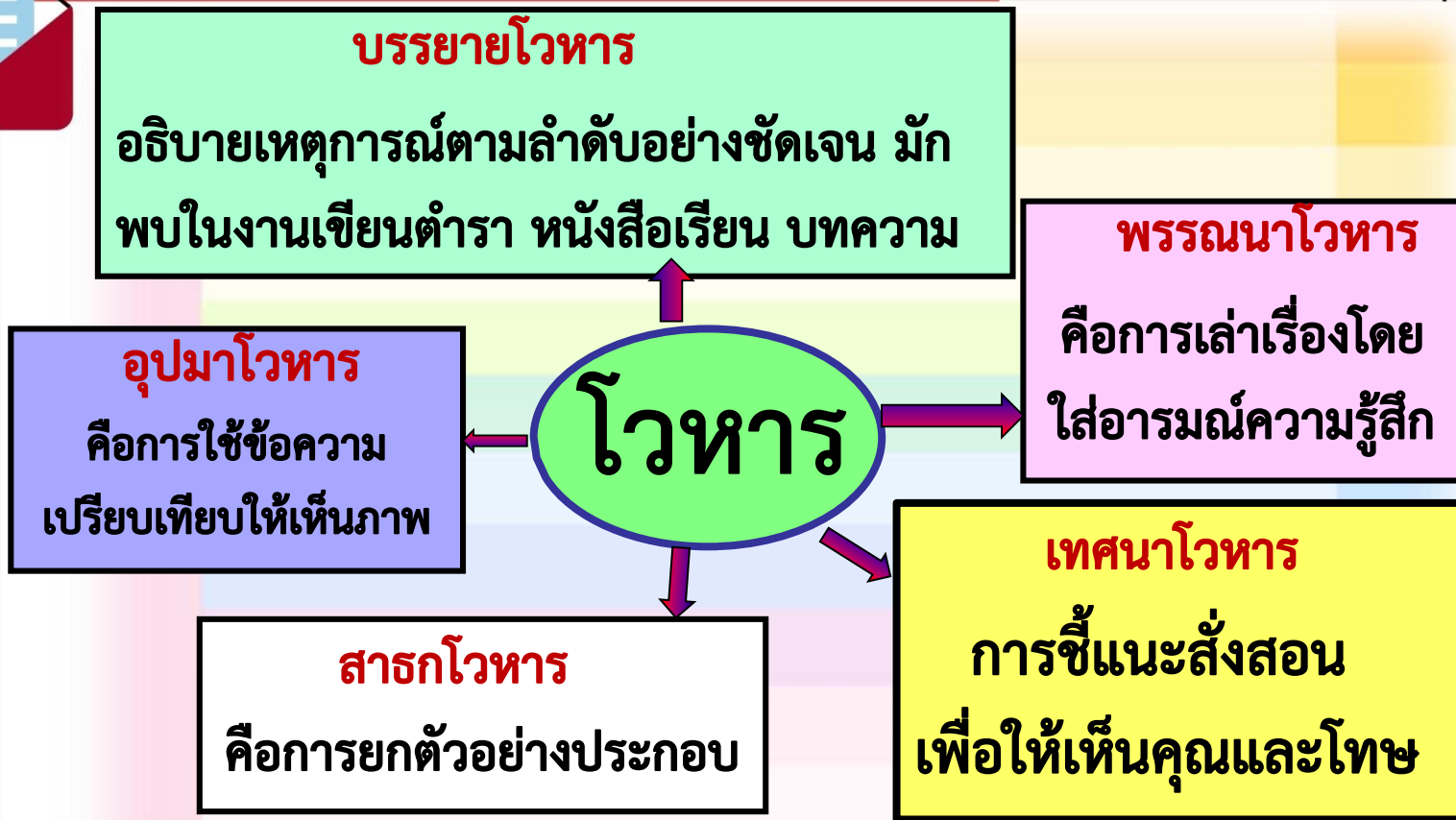
หาดทรายที่นี้ขาวสะอาด ทรายละเอียด
ราวกับผงแป้ง น้ำทะเลใสราวกับกระจก
พระอาทิตย์ส่องแสงจับขอบฟ้า ดูจดัง
แสงเงินทองจับขอบฟ้า

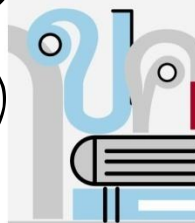
จับกลุ่มตามประเภทของไวยากรณ์

อ่านข้อความที่กำหนดให้
แล้วบอกว่า
เป็นโวหารประเภทใด

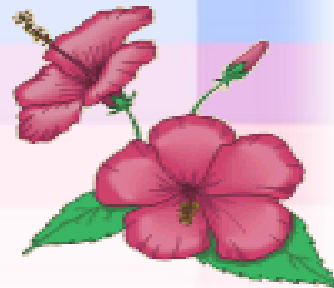

ดวงเอ๋ยดวงตะวัน
ทำหน้าที่ไม่ลำเอียงแสนเที่ยงตรง
แยกทิวาราตรีให้มียู่
ยุติธรรมสุจริตนิจกาล

หนึ่งเท่านั้นเยี่ยมฟ้านำพิศวง
เด่นดำรงเป็นหลักจักรวาล
อีกฤดูวนเวียนเปลี่ยนผันผ่าน
ใครนึกคร้านดูตะวันเร่งหมั่นเอย

ข้อความนี้จัดเป็น...**สาธกโวหาร**.....

อันความคิดวิथाเหมือนอาวุธ ประเสริฐสุดซ่อนใส่เสียในฝัก
สงวนคมสมนึกใครอีกชัก จึงค่อยชักเชือดฟันให้บรลัษ
จับให้มันคั่นหมายให้วายวอด ช่วยให้รอดรักให้ชิดพิสมัย
ตัดให้ขาดปรารภนาหาสิ่งใด เพียรจงได้ตั้งประสงค์ที่ตรงดี

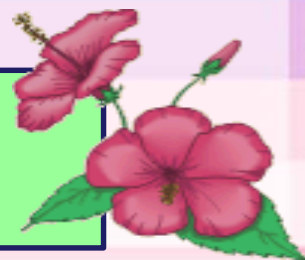
ข้อความนี้จัดเป็น...**เทศนาโวหาร**.....

ความรักเหมือนโรคา บันดาลตาให้มืดมน
ไม่ยินและไม่ยล อุปสรรคใดใด
ความรักเหมือนโคลน กำลังคึกคักไว้
ก็ไหลจากคอกไป บ่ยอมอยู่ ณ ที่ขัง

ข้อความนี้จัดเป็น...**อุปมาโวหาร**...

เกิดเป็นหญิงให้เห็นว่าเป็นหญิง
อย่าทอดทิ้งกิริยาอัชฌาสัย
เป็นหญิงครึ่งชายครึ่งอย่าพึงใจ
คนเขาไม่สรรเสริญเมื่อนามณ์

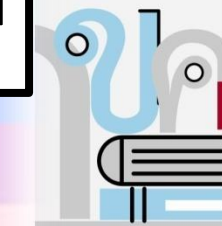
ข้อความนี้จัดเป็น... **เทศนาโวหาร**

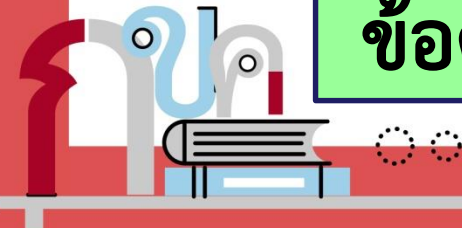
หากคนไทยแตกแยกไม่สามัคคีกัน ดังเช่น
คราวเสียกรุงครั้งที่ ๒ ประเทศจะต้องตก
เป็นเมืองขึ้นของชาติอื่นอย่างไม่มีทางเลือก

ข้อความนี้จัดเป็น...**เทศนาโวหาร**...

หาดทรายที่นี้ขาวสะอาด ทรายละเอียด
ราวกับผงแป้ง น้ำทะเลใสราวกับกระจก
พระอาทิตย์ส่องแสงจับขอบฟ้า ดุจดัง
แสงเงินทองจับขอบฟ้า

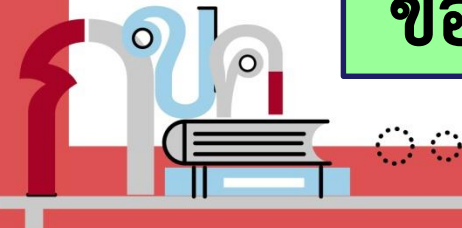

ข้อความนี้จัดเป็น...**อุมาโวหาร**.....

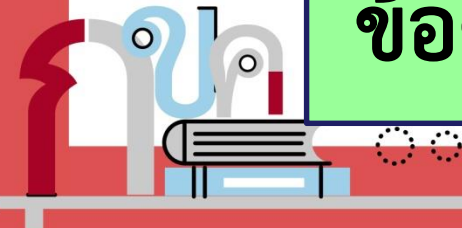
ในยามค่ำคืนพระจันทร์ก็ส่องแสงสุกสว่าง
คืนนั้นพระจันทร์ทรงกลดท้องฟ้ากระจ่างใส
เห็นดวงดาวส่องแสงระยิบระยับงามจับตา
เป็นภาพที่สวยงามติดตาตรึงใจพวกเราทุกคน

ข้อความนี้จัดเป็น **พรรณนาโวหาร**...

เมื่อสามนาฬิกาของวันใหม่ ฝนยังตกต่อเนื่อง
ทหารเดินข้ามทุ่งหญ้าของภูเขาและผ่านป่ามายัง
แนวหน้า ทหารสองฝ่ายต่างยังต่อสู้กันในความมืด
ท่ามกลางสายฝนที่โพรยปราย

ข้อความนี้จัดเป็น**บรรยายโวหาร**

.....○

คนเราเกิดมาทั้งทีควรทำความดีให้มากที่สุด
ถึงแม้การทำดีจะต้องใช้เวลามากกว่าจะเห็นผล
เราก็ต้องอดทนสักวันความดีจะต้องสนองให้ได้ดี
คนดีย่อมตกน้ำไม่ไหล ตกไฟไม่ไหม้

ข้อความนี้จัดเป็น.....**เทศนาโวหาร**

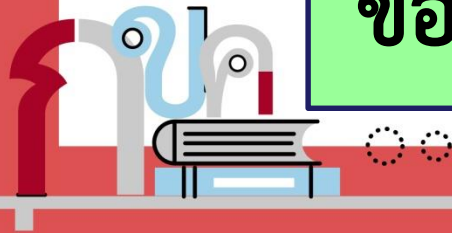
.....○

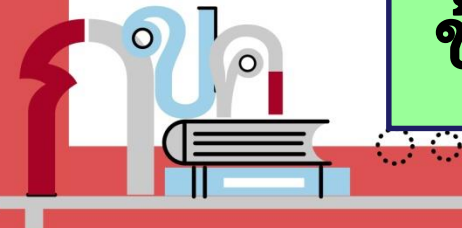
โซเฟอร์ผิวคล้ำปากหนา หน้ามันเยิ้ม นั่งเอียง
หน้าจับพวงมาลัยพารถวิ่งสายหาทางแซงรถคัน
หน้า ดวงตาเหลือบมองกระจกข้างลูกตน
เหมือนกับมีกองทัพกำลังกวาดไล่ตามพิฆาต

ข้อความนี้จัดเป็น...**อุปมาโวหาร**...

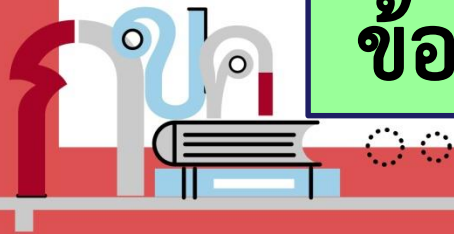
เกิดเป็นหญิงให้เห็นว่าเป็นหญิง
อย่าทอดทิ้งกิริยาอัชฌาสัย
เป็นหญิงครึ่งชายครึ่งอย่าพึงใจ
คนเขาไม่สรรเสริญเป็นอารมณ์

ข้อความนี้จัดเป็น...**เทศนาโวหาร**

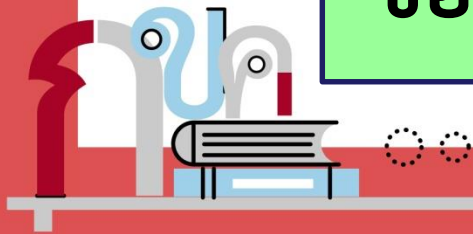
ห้องฟ้าสีคราม มีดक्रम เมฆลอย
รวมตัวกันเป็นกลุ่มก้อน เป็นเหตุ
ให้ฝนจะตกในไม่ช้านี้

ข้อความนี้จัดเป็น...**บรรยายโวหาร**...

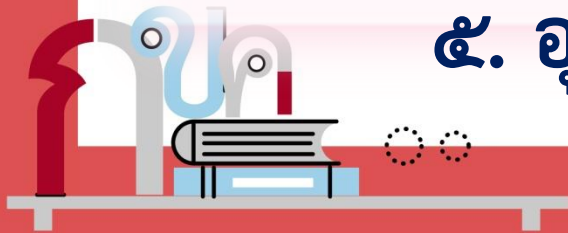
คนเราเมื่อมีลาภก็เสื่อมลาภเมื่อมียศก็
เสื่อมยศ เมื่อมีสุขก็มีทุกข์เมื่อมีสรรเสริญ
ก็มีนิินทา เป็นของคู่กันมาเช่นนี้

ข้อความนี้จัดเป็น...**เทศนาโวหาร**

สำนวนโวหารในภาษาไทย

๑. บรรยายโวหาร คือ การอธิบาย
๒. พรรณนาโวหาร คือ ทำให้เห็นภาพ
๓. เทศนาโวหาร คือ การสั่งสอน
๔. สารกโวหาร คือ การยกตัวอย่าง
๕. อุปมาโวหาร คือ การเปรียบเทียบ

ใบงานที่ ๐๑
การอ่านออกเสียง

คำชี้แจง ตอนที่ ๑ อ่านออกเสียงบทร้อยกรองสำนวนโวหาร แล้วเขียนอธิบายความเป็นร้อยแก้ว

อุปมาโวหารเป็นการเล่า
สุภาษิตคำคมมาเปรียบเปรย
ว่ารักยาวให้บันลั่นให้ต่อ
น้ำพึ่งเรือเสือพึ่งป่าทวงไพร

บทร้อยกรองนี้กล่าวถึง.....

แล้วหยิบเอาสำนวนมาเฉลย
แล้วเอื้อนเอ่ยกล่าวอ้างหวังเตือนใจ
เด็กเหลือขอใครหรืออยากปราศรัย
เหมือนลูกไม้ยามหล่นไม่พันทกอ

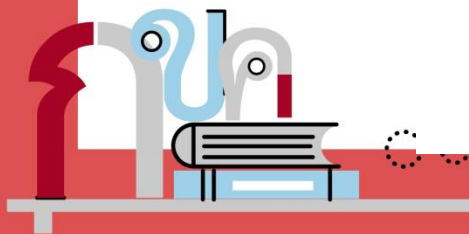
สมนึกธนาการ

เทศนาโวหารการสั่งสอน ชี้แนะก่อนมิใช่ให้เหลือขอ

ยกเหตุผลมาพรั้งย้ำให้พอ
ชี้ถูกผิดให้คิดให้วิเคราะห์
คอยเข้มงวดกวัดขึ้นถึงเสียยติ
บทร้อยกรองนี้กล่าวถึง.....

อย่าแน่พ้อลูกอย่าด้วยปราณี
เพื่อบ่มเพาะให้หยิ่งเรื่องศักดิ์ศรี
ให้รู้ดีรู้ชั่วรู้ตัวตน

สมนึกธนาการ

อุปมาโวหารเป็นการเล่า
สุภาษิตคำคมมาเปรียบเปรย
ว่ารักยาวให้บันสั้นให้ต่อ
น้ำพึ่งเรือเสือพึ่งป่าพึ่งไพร
บทร้อยกรองนี้กล่าวถึง

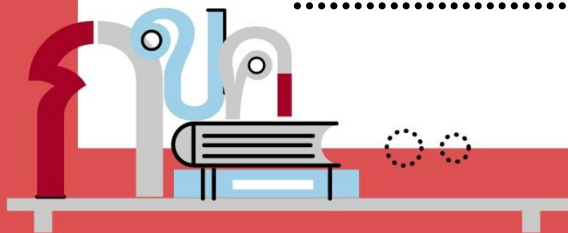
แล้วหยิบเอาสำนวนมาเฉลย
แล้วเอื้อนเอ่ยกล่าวอ้างหวังเตือนใจ
เด็กเหลือขอใครหรืออยากปราศรัย
เหมือนลูกไม้ยามหล่นไม่พังกอ

.....

.....

.....

สมนึก ธนการ

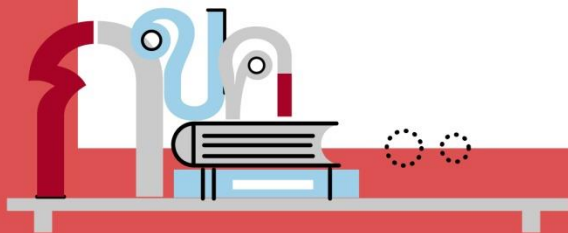

เทศนาโวหารการสั่งสอน ชี้แนะก่อนมิใช่ให้เหลือขอ
ยกเหตุผลมาพรั้งย้าให้พอ อย่างนะพ่อลูกอย่าด้วยปราณี
ชี้ถูกผิดให้คิดให้วิเคราะห์ เพื่อบ่มเพาะให้หยิ่งเรื่องศักดิ์ศรี
คอยเข้มงวดกวาดขันถึงเขี้ยวหนิ ให้รู้ดีรู้ชั่วรู้ตัวตน
บทร้อยกรองนี้กล่าวถึง

.....

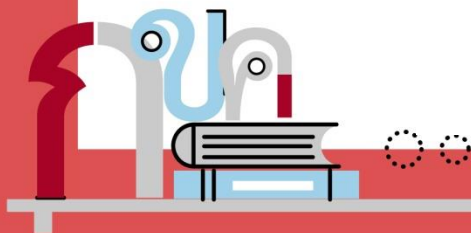
สมนึก ธนการ

ตอนที่ ๒อ่านสำนวนโวหาร แล้วเติมประเภทของโวหารตามกลวิธีในการเขียน

สำนวนโวหาร.....
“รับประทานกันไปพลางปรึกษากันไปพลาง ถึงกระนั้นวิชัยก็มีเวลาพินิจดูหญิงสาวที่นั่งอยู่ตรงหน้าโดยละเอียดลออ สิ่งแรกที่เห็นได้โดยง่ายและสะดวกเพราะดูได้เต็มตา คือลำแขนซ้ายที่เท้าตั้งรับน้ำหนักตัวอยู่นั้นขาวม่อ่งทั้งกลมและเรียวอ่อน มือขวาจับช้อนตักอาหารมีผิวละเอียดขาวเช่นกันกับแขน ประกอบด้วยหลังมืออวบบุ๋ม นิ้วเล็กเรียว หลังเล็บมีสีดั่งเล็บบัวหลวงเมื่อแรกบาน ปลายเล็บขาวสะอาดเป็นมัน” ดอกไม้สด
สำนวนโวหารประเภท
“ฉันยืนต้นอยู่ในป่าลึก ฉันมีลำต้นสูงใหญ่กิ่งก้านใบแน่นหนาและแผ่กว้าง แสงอาทิตย์ไม่อาจส่องลอดได้ เบื้องล่างจึงร่มรื่นลำธารน้อย ๆ ไหลผ่านใกล้ลำต้นฉันไป น้ำในลำธารใสจนเห็นกรวดทรายท้องธารและปลาว่ายเวียน ทุกวันจะมีสัตว์ป่านานาชนิดมากินน้ำ ที่ลำธารสายนี้ บางตัวจะอาศัยได้ร่มใบของฉันนอนหลับอย่างมีความสุข” ไมตรี สิมพิชาติ
สำนวนโวหารประเภท
“ศิลปินหรือผู้สร้างศิลปะก็คือหน่วยหนึ่งของสังคม ที่สำคัญได้แก่กลไกทางการเมืองและทางเศรษฐกิจ การต่อสู้กับอิทธิพลดังกล่าวเป็นเรื่องซับซ้อนใหญ่โตเป็นต้นว่าศิลปินและนักเขียนมีข้อบ่งชี้แห่งเสรีภาพได้แค่ไหน เมื่อผู้ผลิตงานศิลปะจำเป็นต้องยังชีพจากผลงานของเขาด้วย เขาก็จะมีทางเลือกปัญหาปากท้องของตัวเองอย่างไร โดยเฉพาะในสังคมแบบทุนนิยม” ณรงค์ จันทร์เรือง

สำนวนโวหารประเภท

“รูปร่างงามหาตัวมิได้ ผมดำราวกับแมลงผึ้ง หน้าปลั่งปลั่งดังดวงจันทร์ เนตรประหนึ่งตากวาง จมูกแม่นยำดองกา ฟันเทียบไข่มุก ริมฝีปากเพียงผลดาสีสุก เสียงหวานปานนกโกกิลลา ขาคือลากล้วย เอวเหมาะเจาะไม่อ้วนเกิน เวลาอย่างเดินแคล่วคล่องมีสง่าเสมอ ข้างทรง เพราะฉะนั้นเจ้าจะหาทางดำหนิขัดข้องมิได้เลย”

เสถียรโกเศศ

สำนวนโวหารประเภท

“ถ้าเธอไม่ยอมอยู่กับฉันจริงจังจริง ยินยอมทุกสิ่ง ให้เธอทิ้งไปฉันขอแค่เพียงให้เวลาหน่อยได้ไหม อยากเล่านิทานให้ฟัง ชาวนาคนหนึ่งมีชีวิตลำพัง ไปเจออุ้งเท้ากำลึงใกล้ตายสงสัยจึงเก็บเอามาเลี้ยงโดยไม่รู้สุดท้ายจะเป็นอย่างไร คอยดูแลด้วยความจริงใจ ห่วงใยและคอยให้ความรักเป็นกึ่งวลว่ามันจะตาย เผื่อคอยเอาใจทุกอย่าง แต่สุดท้ายชาวนาผู้ใจดี ด้วยความที่เขาไวใจ นำเสียดายกลับต้องตายด้วยพิษงู นิทานมันบอกให้ยอมรับความจริง ว่ามีบางสิ่งไม่ควรไวใจอะไรบางอย่างที่ทำได้ชักแค่นั้น ไม่เชื่อง ไม่รัก ไม่จริง”

สัฟฟา

สำนวนโวหารประเภท

“...เราโชคดีที่มีภาษาของตนเองแต่โบราณกาล จึงสมควรอย่างยิ่งที่จะรักษาไว้ ปัญหาเฉพาะในด้านการรักษาภาษานี้ก็มีหลายประการ อย่างหนึ่งต้องรักษาให้บริสุทธิ์ในทางการออกเสียง คือ ให้ออกเสียงให้ถูกต้องชัดเจน อีกอย่างหนึ่งต้องรักษาให้บริสุทธิ์ในวิธีการใช้ หมายความว่า วิธีใช้คำมาประกอบเป็นประโยคนับเป็นปัญหาที่สำคัญ ปัญหาที่สาม คือ ความร่ำรวยในคำของภาษาไทย ซึ่งพวกเรานึกว่าไม่ร่ำรวยพอ จึงต้องมีการบัญญัติศัพท์ใหม่มาใช้...”

พระราชดำรัสในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

